

ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

УДК 658.155

ОЦІНКА СТАНУ ПРИБУТКОВОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

ESTIMATION OF THE STATE OF PROFITABILITY OF DOMESTIC ENTERPRISES

Сердюков К.Г.

кандидат економічних наук, доцент,
професор кафедри фінансів і кредиту,
Харківський інститут фінансів
Київського національного торговельно-економічного університету

Ткаченко І.І.

студент,
Харківський інститут фінансів
Київського національного торговельно-економічного університету

Статтю присвячено дослідженню прибутковості вітчизняних підприємств. Проаналізовано стан та динаміку фінансових результатів великих та середніх підприємств до оподаткування за видами економічної діяльності з 2010 по березень 2017 р. З'ясовано, що найбільш збитковими й одночасно найбільш прибутковими є підприємства промисловості й фінансової та страхової діяльності, що свідчить про небезпечну тенденцію до превалювання сфери обігу над сферою виробництва. Встановлено, що на прибутковість вітчизняних підприємств структура прибуткових та збиткових підприємств немає ніякого впливу. Доведено, що малий бізнес навіть до періоду стагнації не приніс позитивного фінансового результату й є найбільш чутливим до погіршення економічної та політичної стабільності в країні. Визначено, що в період розвитку економіки найбільші обсяги прибутку й більша частка прибуткових підприємств припадала саме на великий бізнес, тоді як у період стагнації кращі результати вже демонстрували середні за розмірами підприємства.

Ключові слова: прибуток, прибутковість, збитковість, підприємство, фінансовий результат.

Статья посвящена исследованию доходности отечественных предприятий. Проанализированы состояние и динамика финансовых результатов крупных и средних предприятий до налогообложения по видам экономической деятельности с 2010 по март 2017 г. Установлено, что наиболее убыточными и одновременно наиболее прибыльными являются предприятия промышленности, финансовой и страховой деятельности, что свидетельствует об опасной тенденции к превалированию сферы обращения над сферой производства. Установлено, что на прибыльность отечественных предприятий структура прибыльных и убыточных предприятий не влияет. Доказано, что малый бизнес даже до периода стагнации не приносил положительного финансового результата и является наиболее чувствительным к ухудшению экономической и политической стабильности в стране. Определено, что в периоды развития экономики наибольшие объемы прибыли и большая часть прибыльных предприятий приходилась именно на крупный бизнес, тогда как в периоды стагнации лучшие результаты уже демонстрировали средние по размерам предприятия.

Ключевые слова: прибыль, прибыльность, убыточность, предприятие, финансовый результат.

The article is devoted to the study of profitability of domestic enterprises. The state and dynamics of financial results of large and medium enterprises before taxation by types of economic activity from 2010 to March 2017 are analyzed. It is revealed that the most unprofitable and at the same time the most profitable are enterprises of industry and financial and insurance activities, which indicates a dangerous tendency to prevail over the sphere of the sphere of production. It has been established that the profitability of domestic enterprises does not have any influence on the structure of profitable and unprofitable enterprises. It is proved that small business even before the period of stagnation did not bring a positive financial result and is the most sensitive to deterioration of economic and political stability in the country. It was determined that during the periods of economic development the largest volumes of profit and a larger share of profitable enterprises accounted for the big business, whereas in periods of stagnation the best results were already demonstrated by medium-sized enterprises.

Keywords: profit, profitability, loss-making, enterprise, financial result.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Останнім часом у дослідженнях фахівців роль прибутку змінювалася від головної до допоміжної. Так, одні автори беззастережно стверджують, що отримання прибутку – це головна мета будь-якого підприємства, натомість прихильники стратегічного менеджменту вважають, що головна мета – все ж таки не стільки максимізація обсягу прибутку в поточному періоді, скільки забезпечення тривалого існування бізнесу. В будь-якому разі прибуток – це лише ситуативне явище. Натомість здатність підприємства створювати цей прибуток, тобто прибутковість підприємства, є перманентною характеристикою підприємства, ознакою ефективності його функціонування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спираються автори. Питання, що стосуються підвищення прибутковості підприємства, є об'єктом уваги багатьох науковців. Ці проблеми досліджували В.І. Аранчій, О.М. Бандурка, В.Л. Корінев, І.О. Бланк, М.Я. Коробов, П.І. Орлов, К.Я. Петрова, П.Н. Шуляк та багато інших.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Проте, незважаючи на велику кількість розробок і значні досягнення в теорії та практиці управління прибутковістю, варто зазначити, що в кожний період часу причини зниження прибутковості підприємств є суто особливими й потребують достеменно оцінки та аналізу.

Формулювання цілей статті (**постановка завдання**). Метою статті є дослідження сучасного стану та визначення основних проблемних факторів щодо рівня прибутковості вітчизняних підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Оцінюючи загальний стан із прибутковістю в Україні, необхідно відзначити, що за результатами діяльності в першому кварталі 2017 р. більше третини, а точніше 36,1%, вітчизняних великих та середніх підприємств функціонували зі збитками, а загальний обсяг збитку сягнув майже в 54,5 млрд. грн. При цьому, як видно з табл. 1, найбільший обсяг збитків понесли підприємства промисловості, тобто саме ті «локомотиви» економіки, які б мали створювати передумови для розвитку всіх інших сфер діяльності.

Так, майже кожне друге підприємство сфери мистецтва, спорту, розваг та відпочинку, транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності та тих, що займаються операціями з нерухомим майном, на кінець першого кварталу 2017 р. було збитковим. При цьому якщо збитковість підприємств, що займаються операціями з нерухомістю, можна пояснити політичною та економічною нестабільністю та, як наслідок, несприятливою кон'юктурою

внаслідок ведення військових дій на території країни, збитковість підприємств сфери мистецтва й спорту – традиційно неприбутковими видами бізнесу, то причини особливо високого рівня збитковості підприємств транспорту та складського господарства викликають особливе занепокоєння. Так, наприклад, на кінець 2013 р. тільки 36,9% від усіх підприємств транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності закінчили рік зі збитками, тоді як нині цей показник сягнув майже 48%.

При цьому частка прибуткових підприємств розподілилася майже по Паретто. Так, за перший квартал 2017 р. 20% видів економічної діяльності (а це всього три види діяльності: промисловість; фінансова та страхова діяльність й професійна, наукова та технічна діяльність) забезпечили майже 80% (122,4 млрд. грн. із сукупних 157 млрд. грн., або 77,9%) від загального позитивного результату.

Цікавим є й той факт, що структура видів економічної діяльності з найбільш збитковими підприємствами не тільки повторює розподіл по Паретто, а й майже точно дублює розподіл прибуткових підприємств. За означений період три види діяльності (промисловість, фінансова та страхова діяльність й оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів), що становить рівно 20% від загальної їх чисельності принесли 79,2% від обсягу загального збитку. При цьому підприємства промисловості й фінансової та страхової діяльності є лідерами й антилідерами даного рейтингу одночасно. Така ситуація, на нашу думку, свідчить про те, що, з одного боку, все ж таки промисловість ще має певний потенціал, а з іншого – майже однаковий обсяг прибутку отриманий промисловими підприємствами й підприємствами сфери фінансів і страхової діяльності привносить певну стурбованість щодо тенденції до превалювання сфери обігу над сферою виробництва, що може бути ознакою формування нової «мильної бульбашки», але вже в межах економіки цілої країни.

Оцінивши динаміку фінансових результатів підприємств до оподаткування за видами економічної діяльності з 2010 по 2016 р. (табл. 2), ми побачили цікаві закономірності.

Зокрема, було відзначено, що за умови збільшення частки прибуткових та зниження частки збиткових підприємств у загальній їх сукупності загальний фінансовий результат поступово погіршувався. При цьому якщо взяти найкращий для країни рік (2011-й – коли було досягнуто найкращого фінансового результату), то структура прибуткових і збиткових підприємств була майже як у поточному році, але загальний фінансовий результат суттєво відрізняється.

Досліджуючи дані, представлені в даній таблиці, також було встановлено, що обсяг сукупних збитків найбільш провального 2014 р., а це більш ніж 52,4 млрд. грн., було отримано

Таблиця 1

Фінансові результати великих та середніх підприємств до оподаткування за видами економічної діяльності за січень-березень 2017 р., млн. грн. [1]

Вид економічної діяльності	Фінансовий результат (сальдо)	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток	
		у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат
Усього	102615	63,9	157048	36,1	54432
сільське, лісове та рибне господарство	335,3	84,6	446,2	15,4	110,9
промисловість	32165,2	62,9	64035,3	37,1	31870,1
будівництво	-109,1	58	889	42	998,1
оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	12114,7	72,8	17338,7	27,2	5224
транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	3137,5	52,1	7666,9	47,9	4529,4
тимчасове розміщування й організація харчування	17,8	57,5	298,5	42,5	280,7
інформація та телекомунікації	3661,6	64,3	4449	35,7	787,4
фінансова та страхова діяльність	30317,2	72,4	36316,3	27,6	5999,1
операції з нерухомим майном	811,7	53,1	2386,2	46,9	1574,5
професійна, наукова та технічна діяльність	20395,8	63	22027,6	37	1631,8
діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	321	59,6	856,5	40,4	535,5
освіта	23,5	64,2	31	35,8	7,5
охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	61,9	70,1	195,9	29,9	134
мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	-630,2	45,4	102,3	54,6	732,5
надання інших видів послуг	-8,6	52,3	8,3	47,7	16,9

за умови, що прибуткові підприємства показали далеко не найгірший результат (334,5 млрд. грн.), а збиткові – рекордні 858,1 млрд. грн.

Відповідно, загальний сукупний результат вітчизняних підприємств практично не залежить від питомої ваги прибуткових чи збиткових підприємств, а залежить від таких факторів, як політична нестабільність, різка зміна курсу національної валюти. Виявлення відповідної закономірності зумовило й потребу в аналізі залежності рівня прибутків від такого фактору, як розмір підприємства (табл. 3).

На основі представленої в табл. 3 інформації можна знову ж таки стверджувати, що найбільш прибутковим для вітчизняних підприємств був період з 2010 по 2013 р. При цьому варто звернути увагу, що більше за все прибутку в Україні приносять не великі, а переважно середні підприємства, тоді як малий бізнес навіть у «добрі часи» не приносив позитивного результату. Також цікавою закономірністю є те, що най-

більш уразливими до політичних змін та нестабільності є саме малі підприємства. Так, якщо середні та великі підприємства в 2013 р. демонстрували ще позитивне сальдо фінансових результатів, то малі, а особливо мікропідприємства, вже приносили сукупний збиток. Знову ж таки представлена інформація ще раз підтверджує думку щодо

того, що структура прибуткових та збиткових підприємств не впливає на сукупний фінансовий результат діяльності у цілому по економіці. Проте, досліджуючи обсяги прибутку й частку прибуткових підприємств, було помічено, що в сприятливі періоди найбільші обсяги прибутку й більша частка прибуткових підприємств припадали саме на великий бізнес, тоді як у періоди стагнації основу економіки й кращі результати вже демонстрували середні за розмірами підприємства. При цьому дивним і таким, що заслуговує на особливу увагу, є й той факт, що за малих розмірів збитки таких підприємств за

**Динаміка фінансових результатів великих та середніх підприємств до оподаткування
за видами економічної діяльності**

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Сукупний фінансовий результат до оподаткування, млн. грн.	58334	122210	101884,7	29283,2	-523587	-340126,6	-22875
Сукупний фінансовий результат до оподаткування, млн. дол. США	7328,8*	15295,8*	12746,3*	3663,5*	-33201,5*	-14168,4*	-841,3*
	7350,9**	15295,8**	12746,3**	3663,5**	-44035,9**	-15573,6**	-949,2**
Фінансовий результат підприємств, які одержали прибуток, млн. грн.	212008,6	272726,2	277938,5	234513,7	334517,3	475321,2	524157
Фінансовий результат підприємств, які одержали прибуток, млн. дол. США	26635,6*	34134,3*	34771,4*	29338,8*	21212,3*	19800,1*	19276,9*
	26716,1**	34134,3**	34771,4**	29338,8**	28134,3**	21763,8**	21749,3**
Частка підприємств, які одержали прибуток, %	59,0	65,1	64,5	65,9	66,3	73,7	73,4
Фінансовий результат підприємств, які одержали збиток, млн. грн.	153674,6	150516,2	176053,8	205230,5	858104,3	815447,8	547032
Фінансовий результат підприємств, які одержали збиток, млн. дол. США	19306,8*	18838,5*	22025,2*	25675,3*	54413,7*	33968,5*	20118,2*
	19365,2**	18838,5**	22025,2**	25675,3**	72170,3**	37337,4**	22698,4**
Частка підприємств, які одержали збиток, %	41,0	34,9	35,5	34,1	33,7	26,3	26,6
Динаміка зміни курсу долара США (офіційний курс НБУ на 31 грудня) [2]	7,9596	7,9898	7,9933	7,9933	15,77	24,006	27,1909
Динаміка зміни курсу долара США (середньорічний)	7,9356 ^[3]	7,9676 ^[3]	7,9910 ^[3]	7,9933 ^[3]	11,89 ^[4]	21,84 ^[4]	24,1 ^[5]

* показник, розрахований із курсу долара США станом на 31 грудня [2]

** показник, розрахований за середньорічним курсом долара США [3–6]

Джерело: складено автором за [1]

своїм обсягом переважають збитки великих підприємств. На нашу думку, така ситуація може бути викликана вдаваною збитковістю малих підприємств. Механізм заробляння коштів за допомогою фіктивного банкрутства здавна використовувався в нашій країні. Так, відомі факти, коли ще на початку XIX ст. підприємці брали товар і для того щоб не віддавати кошти за отриманий товар, видавали себе за банкрута. Отже, досить резонною може бути версія й щодо фіктивного або ж підсвідомого доведення до банкрутства малих підприємств.

У продовження аналізу факторів впливу на прибутковість нами було проаналізовано динаміку обсягів реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств за їх розмірами та видами економічної діяльності (табл. 4).

При цьому виявилось, що навіть у провальні 2014–2016 рр. усі підприємства збільшували обсяги реалізації, а єдиний період, який озна-

менувався скороченням темпів зміни обсягів реалізації продукції, був 2013 р. (табл. 4), чи не найприбутковіший. При цьому в періоди стагнації всі підприємства демонстрували більш високі темпи приросту обсягів реалізації, ніж у сприятливі періоди, але, напевне, за рахунок відставання темпів збільшення реалізації продукції перед темпами зростання валових витрат відбулося лише погіршення кінцевих фінансових результатів. Також варто звернути увагу на те, що найвищі темпи приросту демонстрували найуразливіші та найзбитковіші мікро- та малі підприємства. Відповідно, причина погіршення прибутковості вітчизняного бізнесу криється скоріше не в скороченні масштабів діяльності, а в якихось інших причинах.

Однак критики можуть сказати, що зростання обсягів реалізації є виключно результатом інфляційних процесів і що по факту реалізація продукції скорочувалася. У зв'язку із цим

Таблиця 3

Динаміка фінансових результатів до оподаткування за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства

Показник	Фінансовий результат до оподаткування, млн. грн.	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток	
		У % до загальної кількості підприємств	Фінансовий результат, млн. грн.	У % до загальної кількості підприємств	Фінансовий результат, млн. грн.
Усього за 2016 р.	69214,2	73,4	443409,7	26,6	374195,5
по великих підприємствах	60870	66,0	158665,9	34,0	97795,9
по середніх підприємствах	33203,9	76,1	177573,8	23,9	144369,9
по малих підприємствах	-24859,7	73,3	107170	26,7	132029,7
у тому числі по мікропідприємствах	-35262,4	72,3	37910,6	27,7	73173,0
Усього за 2015 р.	-348471,7	73,7	387652,3	26,3	736124
по великих підприємствах	-145403,9	55,7	105387,9	44,3	250791,8
по середніх підприємствах	-91161,8	71,1	186781,4	28,9	277943,2
по малих підприємствах	-111906	73,9	95483	26,1	207389,0
у тому числі по мікропідприємствах	-57964,7	73,6	33106	26,4	91070,7
Усього за 2014 р.	-564376,8	66,3	233624,7	33,7	798001,5
по великих підприємствах	-189934,1	51,8	81040,7	48,2	270974,8
по середніх підприємствах	-199180,3	62,6	103427,9	37,4	302608,2
по малих підприємствах	-175262,4	66,5	49156,1	33,5	224418,5
у тому числі по мікропідприємствах	-100967	66,9	18697,5	33,1	119664,5
Усього за 2013 р.	11335,7	65,9	209864,5	34,1	198528,8
по великих підприємствах	28003,5	68,6	88724,8	31,4	60721,3
по середніх підприємствах	8390,1	65,0	81498,8	35,0	73108,7
по малих підприємствах	-25057,9	66,0	39640,9	34,0	64698,8
у тому числі по мікропідприємствах	-25038,3	66,1	15030	33,9	40068,3
Усього за 2012 р.	75670,2	64,5	248035,9	35,5	172365,7
по великих підприємствах	37182,2	70,0	96928,6	30,0	59746,4
по середніх підприємствах	47742	66,2	111313,2	33,8	63571,2
по малих підприємствах	-9254	64,4	39794,1	35,6	49048,1
у тому числі по мікропідприємствах	-12825,5	64,2	14174,6	35,8	27000,1
Усього за 2011 р.	118605,6	65,1	255545,9	34,9	136940,3
по великих підприємствах	92572,1	69,2	131043,5	30,8	38471,4
по середніх підприємствах	31090,8	66,3	87526,8	33,7	56436
по малих підприємствах	-5057,3	65,0	36975,6	35,0	42032,9
у тому числі по мікропідприємствах	-8708,3	65,1	12788,1	34,9	21496,4
Усього за 2010 р.	54405,7	59,0	189640,8	41,0	135235,1
по великих підприємствах	28471,1	68,3	74278,4	31,7	45807,3
по середніх підприємствах	41581,7	63,4	87592,4	36,6	46010,7
по малих підприємствах	-15647,1	58,6	27770	41,4	43417,1
у тому числі по мікропідприємствах	-13898,9	58,4	8966,8	41,6	22865,7

Джерело: складено автором за [1]

Таблиця 4

Обсяги реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств за їх розмірами за видами економічної діяльності

Період	Усього		У тому числі							
			великі підприємства		середні підприємства		малі підприємства		з них мікропідприємства	
	млрд. грн.	темп приросту, %	млрд. грн.	темп приросту, %	млрд. грн.	темп приросту, %	млрд. грн.	темп приросту, %	млрд. грн.	темп приросту, %
2016	6214,7	20,5	2387,8	16,3	2602,4	120,0	1224,6	30,67	426,5	38,71
2015	5159,1	23,7	2053,2	17,8	2168,8	125,9	937,1	32,92	307,5	33,25
2014	4170,7	3,0	1742,5	1,5	1723,2	103,6	705,0	5,18	230,7	6,76
2013	4050,2	-3,6	1717,4	-2,5	1662,6	94,0	670,3	-0,36	216,1	1,63
2012	4203,2	5,3	1761,1	-0,8	1769,4	110,1	672,7	10,67	212,7	12,04
2011	3991,2	18,6	1775,8	26,7	1607,6	115,1	607,8	6,95	189,8	4,34
2010	3366,2	x	1401,6	x	1396,4	x	568,3	x	181,9	x

Джерело: складено автором за [1]

Таблиця 5

Рентабельність операційної діяльності підприємств за видами економічної діяльності

Період	Результат від операційної діяльності, млн. грн.	Витрати операційної діяльності, млн. грн.	Рівень рентабельності (збитковості), %
2017*	93882,5	904678,8	10,4
2016	314053,6	4270452,7	7,4
2015	42155,2	4149202,2	1,0
2014	-133698,7	3296514,5	-4,1
2013	108626,3	2790647,9	3,9
2012	146404,8	2938536,6	5,0
2011	186600,8	3167959,7	5,9
2010	100799,5	2494800,5	4,0

* інформація за січень-березень відповідного періоду

Джерело: складено автором за [1]

ми перерахували обсяги реалізації продукції з гривневого виразу до доларового за середнім та за курсом НБУ на кінець грудня відповідного року, й виявилось, що навіть у 2013 р. обсяги реалізації невпинно зростали. Проте якщо в 2010–2013 рр. темпи приросту всього по економіці в доларовому еквіваленті становили 31–93%, то в 2014–2016 рр. – усього від 3% до 24%. Відповідно, зниження обсягів реалізації – це не причина скорочення прибутковості вітчизняного бізнесу.

Ще однією причиною погіршення фінансових результатів до оподаткування вітчизняних підприємств могло би бути зростання операційних витрат, проте, як видно з табл. 5, й це не основна причина погіршення вищевказаних фінансових результатів діяльності українських підприємств.

Так, із 2010 по 2017 р. вітчизняні підприємства практично безперестанно працювали з операційним прибутком, тобто виторг від реалізації продукції (товарів, послуг) та інші операційні доходи перекривали не тільки собівартість,

а й адміністративні, збутові та інші операційні витрати. Відповідно, зважаючи на представлені результати та враховуючи положення Методичних рекомендацій із виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій щодо приховування банкрутства, фіктивного банкрутства, затверджених Наказом Мінекономіки від 19.01.2006 № 14 [6], можна припустити, що основна причина такого високого рівня збитковості пов'язана або ж з формуванням неефективної структури капіталу, або ж з фіктивним банкрутством частини підприємств.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному

напрямку. Таким чином, результати проведеного дослідження показали, що у цілому по Україні прибутковість вітчизняних підприємств не є вкрай критичною. У зв'язку з економічною та політичною нестабільністю за результатами діяльності в першому кварталі 2017 р. загальний від'ємний результат показали всього три сфери діяльності: будівництво, мистецтво, спорт, роз-

ваги та відпочинок; надання інших видів послуг. Водночас найбільший обсяг збитків і прибутків мали підприємства промисловості й фінансової та страхової діяльності. Така ситуація, може свідчити про збереження певної частини промислового потенціалу та про небезпечну тенденцією до превалювання сфери обігу над сферою виробництва, що може бути ознакою формування в економіці країни нової «мильної бульбашки».

Також було встановлено, що на прибутковість вітчизняних підприємств структура прибуткових та збиткових підприємств немає ніякого впливу на відміну від розмірів діяльності. При цьому найбільш прибутковими є не великі, а переважно середні підприємства, тоді як малий бізнес навіть у достагнаційні часи не приносив

позитивного результату й є найбільш уразливим до економічного та політичного стану в країні. До того ж у сприятливі періоди найбільші обсяги прибутку й більша частка прибуткових підприємств припадала саме на великий бізнес, тоді як у періоди стагнації основу економіки й кращі результати вже демонстрували середні за розмірами підприємства.

У рамках проведеного аналізу спростовано гіпотезу й щодо таких причин погіршення фінансового стану підприємств, як зниження обсягів реалізації продукції (товарів, послуг) та надзвичайне зростання операційних витрат, а отже, глибинні причини збитковості вітчизняного бізнесу ще потребують додаткового детального аналізу.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua/>.
2. Курси Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tables.finance.ua/ru/currency/official>.
3. Стрімке знецінення гривні відбувається останні два роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://tsn.ua/groshi/za-ostannye-desyatilittya-serednorichniy-kurs-dolara-v-ukrayini-zris-uchetvero-infografika-587482.html>.
4. Середньорічний курс офіційної гривні становив 21,84 за долар [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://economics.unian.ua/finance/1259438-serednorichniy-kurs-ofitsynoji-grivni-sklav-2184-za-dolar-nbu.html>.
5. НБУ прогнозує середньорічний курс долара в 2017 році на рівні 27,2 гривні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.epravda.com.ua/news/2016/03/18/585915/>.
6. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства, затверджені Наказом Міністерства економіки України 19.01.2006 № 14 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://document.ua/provnesennja-zmin-do-metodichnih-rekomendacii-shodo-vijavle-doc39053.html>.